

FEUILLETON

PRACTIJK EN PRINCIPES.
(BRIEVEN VAN B. R. BAKKER.)

IX

Aan mijn jongste collega.

Amice,

Voor het nu al weer breken met den regelmatigen gang onzer correspondentie vraag ik verontschuldiging. Het bouwen met steen en andere materieele materialen moet maar even wachten. Want ik wil het nu eerst over andere bouwsels hebben. De oorzaak hiervan is, dat ik zooeven terug kwam van de jaarvergadering der Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde. Afgezien van het feit, dat deze jaarlijksche bijeenkomsten mij altijd weer stemmen tot een vreugde, die ik ook graag aan anderen wil mededeelen, hoor ik nu, bij deze gelegenheid, enkele dingen, die mij doen vermoeden, dat mijn aanstaande collega's en dus ook zij, die hiervan slechts door een papiertje gescheiden zijn, van het vereenigingsleven der tandartsen heel weinig weten. Misschien had ook hiervoor „het onderwijs” moeten zorgen; ik wil dat liever in het midden laten. Zeker is, dat vrij regelmatig bij het constateeren van een tekort of een niet gewenschte toestand in ons beroepsleven, men de opmerking kan hooren: „daar had het onderwijs voor moeten zorgen”, afgewisseld door: „dat ligt op den weg van het Tijdschrift”, of door: „dat moet de Maatschappij maar opknappen.” Deze drie, amice, zijn de zuilen waarop alle verdere bovenbouw van ons vak rust. Niet alleen van ons vak geldt dit, men kan het van ieder beroep zeggen. Zie de wereld maar door van voetbalclub, via de genootschappen der vrije beroepen, tot de machtige vereenigingen van werknemers eener- en werkgevers anderzijds, overal wordt gevoeld, dat onderwijs, pers en organisatie drie onmisbare factoren zijn om tot bloei te komen. Geen van drieën kan worden gemist; zij

zijn op enge samenwerking aangewezen. De geschiedenis van de tandheelkunde levert hiervoor ook in ons land meer dan eens treffende illustraties.

Je weet, dat wij vóórverleden jaar het vijftig jarig bestaan hebben gevierd van het tandheelkundige onderwijs aan de Utrechtsche Universiteit. Tegelijkertijd werd herdacht hoe ook voor vijftig jaar de oudste vereeniging, het „Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap” werd gesticht, en hoe voor vijftentwintig jaar de „Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen” werd opgericht. Misschien herinner je je ook, dat bij de eerstgenoemde viering door den voorzitter van de „Maatschappij”, namens de drie vereenigingen het woord werd gevoerd en het Instituut een geschenk werd aangeboden. Met opzet roep ik deze situatie in gedachten terug, omdat wel bij het vernemen van deze jaartallen en namen de vraag moet rijzen, hoe dat dan toch alles in elkaar zit. Dit nu, *amice*, is een van de dingen, die ik je zou willen vertellen. Uit mijn hoofd weet ik niet alle data tot in decimalen nauwkeurig, maar dat doet er minder toe.

Ruim vijftig jaren geleden dus valt het begin van het tandheelkundig onderwijs aan de universiteit. In een onooglijk klein hokje, nagenoeg zonder assistentie en met weinig of geen materiele hulpmiddelen begon Dr. Dentz zijn onderricht aan een luttel aantal studenten, van wie, aanvankelijk, geen vooropleiding, als H.B.S. of Gymnasium, werd gevraagd. Er bestonden toen al wel enkele beoefenaren der tandheelkundige practijk, die of hun opleiding in het buitenland hadden gezocht, of als medicus so wie so bevoegdheid bezaten, of vrijwel geheel autodidact waren. Hun hulp kwam, in het algemeen gesproken, alleen aan gefortuneerde patiënten ten goede. Ergens anders heb ik dit eens aldus uitgedrukt: „zij behoorden tot de hofhouding der zeer welgestelden.” Deze groep pioniers sloot zich aaneen tot het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap. Althans een aantal hunner deed dit. Niet allen, want men ging vrij exclusief te werk. Vanaf het begin heeft het Genootschap de pretentie gehad, dat hare leden wat meer zouden zijn dan gewoon burgerman, tandheelkundig gesproken. En nog kan men van het N. T. G. alleen lid worden door uitnoodiging. In hoeverre nu in den loop der tijden deze pretentie door de feiten werd gehonoreerd, en in hoeverre dit thans nog het geval is, is een vraag, die ik niet wil trachten te beantwoorden. Ik ben lid en jij niet, — laat mij je mogen zeggen, dat naar mijn innige overtuiging de leden van het selectie-procedee meer last ondervinden dan de niet-leden.

Door het eigenaardig karakter dan van het N. T. G. sprak het vanzelf, dat zij, die gedurende de eerste jaren de rijen der Nederlandsche practici kwamen versterken, niet lid waren van dit gezelschap. Op hun beurt stichtten zij hun vereeniging van Tandmeesters. Ik persoonlijk geloof, dat het een fout is van de toenmalige leiders van het N.T.G., dat zij het zoo ver hebben laten komen. Een zekere differentiatie, die voorkomen had kunnen worden, gaf nu den schijn alsof in ieder der vereenigingen twee ongelijkwaardige soorten van practici waren samengegroept. Mede tengevolge hiervan is het, dat een derde variëteit, ontstaan doordat vanaf 1897 wel een H. B. S. diploma o. d. noodig werd om tot de tandheelkundige examen te worden toegelaten, in 1905 nóg een organisatie in het leven riep, de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen. Zoo had men, en die toestand is niet zóó lang geleden, of ik herinner mij deze zeer goed, „tandheeren”, tandartsen en tandmeesters.

Intusschen hadden allen, behalve dan de medici, voorzoover zij voor 1913 werden geëxamineerd, slechts recht op den titel t a n d m e e s t e r. Of de werkelijke verschillen nu zoo heel groot waren betwijfel ik sterk; de vermeende geschillen namen soms angstige afmetingen aan. Ik herinner mij ook nog een lustrumfeest van John Tomes, waarop de vertegenwoordigers van het N. T. G. en van de Ned. Tandartsen, twee stoere Groningers, klaar stonden om elkaar met de vuist de juistheid van eigen inzicht te bewijzen. — Zooals je merkt, wordt de derde partij in dit conflict niet genoemd. Hun vereeniging bestond maar zeer tijdelijk; bij de liquidatie werd de kas vermaakt aan de bibliotheek van het Instituut, met de hamer zwaait nu de Maatschappij-voorzitter. Het behoeft geen betoog, dat meerdere malen werd gepoogd alle tandartsen van Nederland in één vereeniging samen te brengen. Gelukt in dezen zin, dat men een fusie der bestaande vereenigingen tot stand bracht, is dit echter nooit. Toch groeide de taak, die de organisaties hadden te vervullen, zeer snel. Gaat men uit van de stelling, dat deze tweeledig is en moet zijn, dat n.l. zoowel het wetenschappelijk peil der beoefenaren van een vak als het onze moet worden gehandhaafd en dat tevens hunne maatschappelijke belangen moeten worden behartigd, dan is eenerzijde duidelijk, dat zij nooit aan een club als het N. T. G. kon worden overgelaten, terwijl anderzijds de snel in ledental toenemende V. v. N. T., ook reeds op historische en persoonlijke gronden niet de uitsluitende vertegenwoordigster der professie kon zijn. Hoe verleidelijk het ook is om van verschillende bijeenkomsten te vertellen, waarin steeds

weer werd gepoogd tot eenheid te komen, ik zal er over zwijgen. Ten slotte zijn zulke reminescenties het belangrijkste voor degenen, die de gebeurtenissen mee maakten.

Laat mij dus kort zijn en alleen meedeelen, dat op een congres in 1912 een nieuwe vereeniging tot stand kwam, die zich uitsluitend met de sociale belangen van den tandheekundigen stand zou bezighouden. Met de bestaande vereenigingen, met het N. T. G. en de V. v. N. T. dus, werd een afspraak gemaakt, dat deze, zeer bijzondere gevallen voorbehouden, dit deel van wat tot nu toe ook hun werk was, zou overlaten aan de pasgeboren zuster-organisatie: de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde.

De verhoudingen zijn nu dus vrij eenvoudig geworden. Een jong tandarts kan lid worden van de Maatschappij en van de V. v. N. T. uit eigen initiatief. Van het N. T. G. zal hij dit met-tertijd alleen kunnen worden als men hem daartoe uitnodigt.

Of ik je nu aanraad, om na terugkeer in het vaderland ook inderdaad je bij beide vereenigingen aan te sluiten? Zonder twijfel; jij zeker!

Er zijn menschen zóó onmaatschappelijk van aanleg en soms zoo zelfgenoegzaam, dat inderdaad de collega's in geen enkel opzicht hun tot gezelschap kunnen strekken. De tandheekunde beheerschen zij volkomen, nieuwe methodes verlangen zij niet te leeren kennen, het sociaal gedoe achten zij minderwaardig of nutteloos. Tot dit soort of tot een der varieteiten ervan hoor jij niet. Je ziet in, dat het opsluiten in eigen kringetje tot mummificatie leidt. Ik zwijg nu nog van den moreelen plicht, op je beurt ook een beetje toe te voegen aan de som van alle weten en kunnen, die het gemeenschappelijk bezit is van alle beroeps-genooten.

Dus hoop ik je binnenkort toe te zien treden als lid der V. v. N. T. en je ter vergadering te zien verschijnen. Laat mij je rond-uit zeggen, dat er nog nooit een vergadering voorbijging, waar ik niet ten minste *iets* opstak, hetzij een technische handigheid, hetzij een nieuw denkbeeld, hetzij een twijfel aan de juistheid van eigen inzicht. Tweemaal in het jaar hiertoe gelegenheid te hebben, is heusch niet te veel.

En nu de Maatschappij. Zooals gezegd stelt zij zich op de bres voor de maatschappelijke belangen der tandartsen. Deze taak vat zij ruim op. Hier zou het dus vanzelf moeten spreken, dat iedere tandarts lid is. Dit is nog niet het geval en zal ook wel nooit gebeuren. Voorzover mij op het oogenblik cijfers ter beschikking staan is de toestand aldus: in Nederland zijn onge-

veer 800 tandartsen en stomatologen. Hiervan zijn 550 lid van de Maatschappij. De 250 niet-leden kan men schiften in twee groepen, n.l. in hen, die voor hun niet-lid zijn een aanvaardbare reden hebben en hen, die inderdaad te kort schieten. Men kan niet ieder „geval” met zekerheid beoordeelen natuurlijk, maar begrijpelijk b.v. is toch, dat een vrouwelijk, niet-practiseerend collega, getrouwd met een dominé op een Drentsch dorp, zich niet voor het lidmaatschap aanmeldt, is 't niet? Dit is één reden. Ook kan een reden zijn, de vrij groote zekerheid, die de een of andere diploma-bezitter heeft, dat hij bij aanmelding stellig zou worden geweigerd. Kortom onder de 250 niet-leden zijn menschen met wettige reden van afwezigheid, zijn niet gewenschte elementen, en zijn er, die ijlings lid dienden te worden. Van deze laatsten tel ik in een vrij volledige naamlijst een honderdtal. En deze honderd zijn niet allen zelfgenoegzame typen! Er loopen tientallen geschikte menschen onder! Mogen zij hun leven beteren!

Jij wordt dus lid. Onmogelijk is het nu niet, dat een jaargenoot je vraagt: „Wat heb je nu eigenlijk aan die Maatschappij?”

Amice, eigenlijk ben ik niet de man om die vraag objectief te beantwoorden. Dit epistel schrijf ik, terwijl ik, zooals gezegd, regelrecht kom van de jaarvergadering in Apeldoorn.

Aan de beraadslagingen heb ik wel eens ernstiger deel genomen dan deze keer. Ik leef dus niet nog half in daverende debatten. En toch gloeit er nog wat in mij na. De herinnering n.l. aan goede kameraadschap, aan een stel menschen, die met enthousiasme werken voor dingen, die zij gewenscht achten voor hun patiënten. Altijd en altijd weer doordringt mij in de Maatschappij een sterk gevoel van saamhoorigheid.

De Maatschappij heb ik mee opgericht en tijdens de oprichting hebben we over de vorm gevochten, dat de stukken eraf vlogen. In den meest letterlijken zin heb ik bij de voorvechters tranen in de oogen gezien en ik heb hen wit zien worden van woede. Felle strijd heb ik meegemaakt in de Maatschappij; ik ben er uitgescholden en toegejuicht. En ik niet alleen natuurlijk, maar meerderen!

En wij allen, wij houden van die Maatschappij, ondanks en door alles. Waarom? Omdat er in de Maatschappij, voor ons, voor mij en voor een aantal collega's, die jij bij name wel kent, een stuk ideaal leeft.

Dat, vriend, is het voornaamste, maar dat kun je niet overgieten van het eene hart in het andere.

Dus moet het koele verstand weer aan het woord. Dan spreek

ik deze stelling uit: zonder een goed georganiseerde Maatschappij tot bevordering der tandheelkunde zal het peil dier tandheelkunde en daarmee dat harer beoefenaars, in de komende jaren aanzienlijk zakken. In de samenleving gaat niet alles van een leien dakje. Verschillende mensen, en verschillende groepen van menschen trachten, in meerdere of mindere mate daarbij wetten van ethiek e. d. in acht nemend, hun belangen op den voorgrond te schuiven. Wie niet meedoet komt achterop; wie zich laat duwen komt in een hoekje terecht. Dit geldt ook voor ons. Naar buiten toe moeten wij ons doen gelden en — bij het snel groeiend aantal tandartsen zal het hard noodig zijn in eigen gelederen de orde te handhaven.

Mij dunkt, dat het niet noodig is alle programpunten van de Maatschappij te behandelen. Jij ziet toch zoo wel in, dat 's lands wetgeving in velerlei opzicht voor ons van belang kan zijn? Dat het nog lang noodig zal blijven mond- en tandhygiëne te propageeren? Dat de bestrijding van de onbevoegde uitoefening der tandheelkunde niet mag rusten? Dat er voor honderdduizenden via de ziekenfondsen nog ontzettend veel werk moet worden gedaan?

En dat dit alles niet door den eenling kan gebeuren?

Amice, ik sluit. Ik heb je willen doen zien, hoe in Holland groeide de eenheid van den tandheelkundigen stand, en ik heb je willen doen zien, dat die eenheid noodig is.

Nog eens: jij wordt lid!

Maar, amice, word propagandist ook! Help mee, dat alle nieuw-komers en alle 100 nog-niet-leden van 't oogenblik binnen afzienbaren tijd lid worden van onze Maatschappij.

t. t.

BAKKER.